

With Humble Pranams
To
Sri U.Ve. Mukkur Lakshmi Narasimhachariyar Swamy

Taittirīya-Saṃhitā

Edited by Vijayaraghavan Bhashyam

Book 1, Chapter 4

कृष्ण यजुर्वेदीया तैत्तिरीय संहिता,

प्रथमं काण्डम्, चतुर्थः प्रपाठकः

सुत्यादिने कर्तव्या ग्रहाः

हरिः ॐ

[[1-4-1]]

सोमाभिषवः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-1-1]]

आ ददे ग्रावास्यध्वरकृद्देवेभ्यो गम्भीरमिममध्वरं कृद्ध्युत्तमेन पविनेन्द्राय सोमं सुषुतं मधुमन्तं पर्यस्वन्तं

वृष्टिवनिमिन्द्राय त्वा वृत्रघ्न इन्द्राय त्वा वृत्रतुर इन्द्राय त्वाऽभिमातिघ्न इन्द्राय त्वाऽऽदित्यवत इन्द्राय त्वा विश्वदैव्यावते

श्वात्राः स्थं वृत्रतुरो राधौगूर्ता अमृतस्य पत्नीस्ता देवीर्देवत्रेमं यज्ञं धत्तोपहृताः सोमस्य पिबतोपहृतो युष्माकम् ॥

[[1-4-1-2]]

सोमः पिबतु

यत्ते सोम दिवि ज्योतिर्यत् पृथिव्यां यदुरावन्तरिक्षे तेनास्मै यजमानायोरु राया कृद्ध्यधि दात्रे वौचः ।

धिषणो वीडू सती वीडयेथामूर्जं दधाथामूर्जं मे धत्तं आ वां हिंसिषं मा मां हिंसिष्टम्

प्रागपागुदगधराक् तास्त्वा दिश आ धावन्त्वम्ब नि ध्वर

यत्ते सोमादाभ्यं नाम जागृवि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहा ॥

[[1-4-2]]

उपांशुग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-2-1]]

वाचस्पतये पवस्व वाजिन् वृषा वृष्णो अशुभ्यां गर्भस्तिपूतो देवो देवानां पवित्रमसि येषां भागो ऽसि तेभ्यस्त्वा

स्वाङ्कतो ऽसि मधुमतीर्न इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यः ।

मनस्त्वाऽष्टु ।

उर्वन्तरिक्षमन्विहि

स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय

देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यः ।

एष ते योनिः प्राणाय त्वा ॥

[[1-4-3]]

अन्तर्यामग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-3-1]]

उपयामगृहीतो ऽसि ।

अन्तर्यच्छ मघवन् पाहि सोममुरुष्य रायः समिषो यजस्वान्तस्ते दधामि द्यावापृथिवी अन्तरुर्वन्तरिक्षं सजोषा

देवैरवरैः परैश्चान्तर्यामे मघवन् मादयस्व

स्वाङ्कतो ऽसि मधुमतीर्न इषस्कृधि विश्वेभ्यस्त्वेन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यो पार्थिवेभ्यः ।

मनस्त्वाऽष्टु ।

उर्वन्तरिक्षमन्विहि

स्वाहा त्वा सुभवः सूर्याय

देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यः ।

[[1-4-3-2]]

एष ते योनिरपानाय त्वा ॥

[[1-4-4]]

ऐन्द्रवायवग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-4-1]]

आ वायो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार । उपो ते अन्धो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपेयम् ॥

उपयामगृहीतो ऽसि वायवे त्वा ।

इन्द्रवायू इमे सुताः । उप प्रयोभिरा गतमिन्दवो वामुशन्ति हि ।

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्रवायुभ्यां त्वेष ते योनिः सजोषाभ्यां त्वा ॥

[[1-4-5]]

मैत्रावरुणग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-5-1]]

अयं वा मित्रावरुणा सुतः सोम ऋतावृधा । ममेदिह श्रुतं हवम् ॥

उपयामगृहीतो ऽसि मित्रावरुणाभ्यां त्वेष ते योनिर्ऋतायुभ्यां त्वा ॥

[[1-4-6,7]]

अश्विनग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-6-1]]

या वां कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती । तया यज्ञं मिमिक्षतम् ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यश्विभ्यां त्वेष ते योनिर्माध्वीभ्यां त्वा ॥

[[1-4-7-1]]

प्रातर्युजौ वि मुच्येथामश्विनावेह गच्छतम् । अस्य सोमस्य पीतये ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यश्चिभ्यां त्वैष ते योनिरश्चिभ्यां त्वा ॥

[[1-4-8]]

शुक्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-8-1]]

अयं वेनश्चौदयत् पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने । इममपाः सङ्गमे सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहन्ति ॥

उपयामगृहीतो ऽसि शण्डाय त्वैष ते योनिर्विरतां पाहि ॥

[[1-4-9]]

मन्थिग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-9-1]]

तं प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिं बर्हिषदः सुवर्षिदम् । प्रतीचीनं वृजनं दोहसे गिराऽऽशुं जयन्तमनु यासु वर्धसे ॥

उपयामगृहीतो ऽसि मर्काय त्वैष ते योनिः प्रजाः पाहि ॥

[[1-4-10]]

आग्रयणग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-10-1]]

ये देवा दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थाप्सुषदो महिनैकादश स्थ ते देवा यज्ञमिमं जुषध्वम् ।

उपयामगृहीतो ऽस्याग्रयणो ऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सर्वना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं

पाहीन्द्रियेष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥

[[1-4-11]]

भ्रातृव्यवत आग्रयणग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-11-1]]

त्रिंशत्त्रयश्च गणिनो रुजन्तो दिवः रुद्राः पृथिवीं च सचन्ते । एकादशासौ अप्सुषदः सुतः सोमं जुषन्ताः सर्वनाय विश्वे ॥

उपयामगृहीतो ऽस्याग्रयणो ऽसि स्वाग्रयणो जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिमभि सर्वना पाहि विष्णुस्त्वां पातु विशं त्वं

पाहीन्द्रियेष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥

[[1-4-12]]

उक्थ्यग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-12-1]]

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत उक्थायुवे यत्त इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णावे त्वैष ते योनिरिन्द्राय

त्वोक्थायुवे ॥

[[1-4-13]]

ध्रुवग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-13-1]]

मूर्धानं दिवो अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृताय जातमग्निम्। कविं सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ॥
उपयामगृहीतो ऽस्यग्रये त्वा वैश्वानराय ध्रुवो ऽसि ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणां ध्रुवतमो ऽच्युतानामच्युतक्षित्तम एष ते योनिरग्रये
त्वा वैश्वानराय ॥

[[1-4-14]]

ऋतुग्रहाः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-14-1]]

मधुश्च माधवश्च शुक्रश्च शुचिश्च नभश्च नभस्यश्लेषश्रोर्जश्च सहश्च सहस्यश्च तपश्च तपस्यश्च।

उपयामगृहीतो ऽसि

संसर्पो ऽसि।

अहस्पत्याय त्वा ॥

[[1-4-15]]

ऐन्द्राग्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-15-1]]

इन्द्राग्नी आ गतं सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यं अस्य पातं धियेषिता ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राग्निभ्यां त्वेष ते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा ॥

[[1-4-16]]

वैश्वदेवग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-16-1]]

ओमांसश्चर्षणीधृतो विश्वे देवास आ गत। द्वाश्वांसौ द्वाशुषः सुतम् ॥

उपयामगृहीतो ऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥

[[1-4-17]]

पूर्वा मरुत्वतीयग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-17-1]]

मरुत्वन्तं वृषभं वावृधानमकवारि दिव्यं शासमिन्द्रम्। विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रं सहोदामिह तं हुवेम ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥

[[1-4-18]]

उत्तरमरुत्वतीयग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-18-1]]

इन्द्रं मरुत्व इह पाहि सोमं यथा शार्याते अपिबः सुतस्य। तव प्रणीती तव शूर शर्मन्ना विवासन्ति कवयः सुयज्ञाः ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥

[[1-4-19]]

तृतीयमरुत्वतीयग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-19-1]]

मरुत्वाँ इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय। आ सिञ्चस्व जठरे मध्वं ऊर्मिं त्वं राजाऽसि प्रदिवः
सुतानाम्॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥
[[1-4-20]]

माहेन्द्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः।
[[1-4-20-1]]

महाँ इन्द्रो य ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँ इव। स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ॥

उपयामगृहीतो ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥
[[1-4-21-1]]

महाँ इन्द्रो नृवदा चर्षणिप्रा उत द्विबर्हा अमिनः सहोभिः। अस्मद्रियग्वावृधे वीर्यायो रुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ॥

उपयाम गृहीतो ऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥
[[1-4-22]]

आदित्यग्रहः ॥ सोम ऋषिः।
[[1-4-22-1]]

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्वसि दाशुषे। उपोपेन्नु मघवन् भूय इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यादित्येभ्यस्त्वा

कदा चन प्र युच्छस्युभे नि पांसि जन्मनी। तुरीयाऽऽदित्य सर्वनं त इन्द्रियमा तंस्थावमृतं दिवि ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः। आ व ः
[[1-4-22-2]]

अर्वाचीं सुमतिर्वृत्त्यादँहोश्चिद्या वरिवोवित्तराऽसत् ॥

विवस्व आदित्यैष ते सोमपीथस्तेन मन्दस्व तेन तृष्य तृष्यास्म ते वयं तर्पयितारो या दिव्या वृष्टिस्तया त्वा श्रीणामि ॥
[[1-4-23]]

सावित्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः।
[[1-4-23-1]]

वाममद्य संवितर्वाममु श्रो दिवेदिवे वाममस्मभ्यँ सावीः। वामस्य हि क्षयस्य देव भूरैरया धिया वामभाजः स्याम ॥

उपयामगृहीतो ऽसि देवाय त्वा सवित्रे ॥
[[1-4-24]]

सावित्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः।
[[1-4-24-1]]

अदब्धेभिः सवितः पायुभिर्द्वँ शिवेभिरद्य परि पाहि नो गयम्। हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा मार्किर्नो अघशँस
ईशत ॥

उपयामगृहीतो ऽसि देवाय त्वा सवित्रे ॥
[[1-4-25]]

सावित्रग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-25-1]]

हिरण्यपाणिमूतये सवितारमुप ह्वये । स चेत्ता देवता पदम् ॥

उपयामगृहीतो ऽसि देवाय त्वा सवित्रे ॥

[[1-4-26]]

वैश्वदेवग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-26-1]]

सुशर्मा ऽसि सुप्रतिष्ठानः ।

बृहदुक्षे नमः ।

एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥

[[1-4-27]]

पालीव्रतग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-27-1]]

बृहस्पतिसुतस्य त इन्दो इन्द्रियावतः पत्नीवन्तं ग्रहं गृह्णामि ।

अग्नाश्च पत्नीवाश्चः सजूरदेवेन त्वष्टरा सोमं पवि स्वाहा ॥

[[1-4-28]]

हरियोजनग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-28-1]]

हरिरसि हारियोजनो हर्योः स्थाता वज्रस्य भर्ता पृश्नेः प्रेता तस्य ते देव सोमेष्ट्यजुष स्तुतस्तौमस्य शस्तोवथस्य

हरिवन्तं ग्रहं गृह्णामि

हरीः स्थ हर्योर्धानाः सहसौमाः ।

इन्द्राय स्वाहा ॥

[[1-4-29]]

आग्नेयोऽतिग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-29-1]]

अग्न आयूषि पवस आ सुवोर्जमिषं च नः । आरे बाधस्व दुच्छुनाम्

उपयामगृहीतो ऽस्यग्रये त्वा तेजस्वत एष ते योनिरग्रये त्वा तेजस्वते ॥

[[1-4-30]]

ऐन्द्रोऽतीग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-30-1]]

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वा शिप्रे अवेपयः । सोममिन्द्र चमू सुतम् ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वौजस्वत एष ते योनिरिन्द्राय त्वौजस्वते ॥

[[1-4-31]]

सौर्याऽतिग्रहः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-31-1]]

तरणिर्विश्वदर्शतो ज्योतिष्कृदसि सूर्य । विश्वमा भासि रोचनम् ॥

उपयामर्गुहीतो ऽसि सूर्याय त्वा भ्राजस्वत एष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजस्वते ॥

[[1-4-32]]

संगाहनम् ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-32-1]]

आ प्यायस्व मदिन्तम् सोम विश्वाभिरूतिभिः । भवा नः सप्रथस्तमः ॥

[[1-4-33]]

अवगाहनम् ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-33-1]]

ईयुष्टे ये पूर्वतरामपश्यन् व्युच्छन्तीमुषसं मर्त्यासः । अस्माभिरू नु प्रतिचक्ष्याऽभूदो ते यन्ति ये अपरीषु पश्यान् ॥

[[1-4-34]]

ओषणम् ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-34-1]]

ज्योतिष्मतीं त्वा सादयामि

ज्योतिष्कृतं त्वा सादयामि

ज्योतिर्विदं त्वा सादयामि

भास्वतीं त्वा सादयामि

ज्वलन्तीं त्वा सादयामि

मल्मलाभ्वन्तीं त्वा सादयामि

दीप्यमानां त्वा सादयामि

रोचमानां त्वा सादयामि

अजस्रां त्वा सादयामि

बृहज्ज्योतिषं त्वा सादयामि

बोधयन्तीं त्वा सादयामि

जाग्रतीं त्वा सादयामि ॥

[[1-4-35]]

सुवाहुतयः । विश्वेदेवा ऋषयः

[[1-4-35-1]]

प्रयासाय स्वाहाऽऽयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहा संयासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहा ऽवयासाय स्वाहा शुचे स्वाहा

शोकाय स्वाहा तप्यत्वै स्वाहा तपते स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा ॥

[[1-4-36]]

राजगवीहोमः। विश्वेदेवा ऋषयः

[[1-4-36-1]]

चित्तं सतानेन भवं यक्त्वा रुद्रं तन्निम्ना पशुपतिं स्थूलहृदयेनाग्निं हृदयेन रुद्रं लोहितेन शर्वं मतस्त्राभ्यां महादेवमन्तः
पार्श्वेनौषिष्ठहनं शिङ्गीनिकोश्याभ्याम् ॥

[[1-4-37]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-37-1]]

आ तिष्ठ वृत्रहन् रथं युक्त्वा ते ब्रह्मणा हरीं। अर्वाचीनं सु ते मनो ग्रावां कृणोतु वृत्रना ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-38]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-38-1]]

इन्द्रमिद्धरीं वहतो ऽप्रतिघृष्टशवसमृषीणां च स्तुतीरुप यज्ञं च मानुषाणाम्

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-39]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-39-1]]

असावि सोम इन्द्र ते शविष्ठ धृष्णवा गंहि। आ त्वा पृणत्तिवन्द्रियं रजः सूर्यं न रश्मिभिः ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-40]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-40-1]]

सर्वस्य प्रतिशीवरी भूमिस्त्वोपस्थ आऽधित। स्योनाऽस्मै सुषदा भव यच्छास्मै शर्म सप्रथाः ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-41]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-41-1]]

महां इन्द्रो वज्रबाहुः षोडशी शर्म यच्छतु। स्वस्ति नो मघवां करोतु हन्तु पाप्मानं यो ऽस्मान्द्वेष्टि ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-42]]

षोडशग्रहः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-42-1]]

सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर विद्वान्। जहि शत्रूँरप मृधो नुदस्वाथाभयं कृणुहि विश्वतो नः ॥

उपयामगृहीतो ऽसीन्द्राय त्वा षोडशिन एष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिनै ॥

[[1-4-43]]

दक्षिणा ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-43-1]]

उदु त्यं जातवैदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः । आऽप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान् विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् । युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमउक्तिं विधेम ॥

दिवं गच्छ सुवः पत

रूपेण ॥

[[1-4-43-2]]

वो रूपमभ्यैमि वयसा वयः ।

तुथो वो विश्ववेदा वि भजतु वर्षिष्ठे अधि नाके ।

एतत्ते अग्ने राध ऐति सोमच्युतम् ।

तन्मित्रस्य पथा नय ।

ऋतस्य पथा प्रेतं चन्द्रदक्षिणा यज्ञस्य पथा सुविता नयन्तीः ।

ब्राह्मणमद्य राध्यासमृषिमार्षेयं पितृमन्तं पैतृमत्यं सुधातुदक्षिणम् ।

वि सुवः पश्य व्यन्तरिक्षम् ।

यतस्व सदस्यैः ।

[[1-4-43-3]]

अस्मद्वात्रा देवत्रा गच्छत मधुमतीः प्रदातारमा विशतानवहायास्मान् देवयानेन पथेत सुकृतां लोके सीदत

तन्नः सस्कृतम् ॥

[[1-4-44]]

समिष्टयजुर्होमः ॥ सोम ऋषिः ।

[[1-4-44-1]]

धाता रातिः सवितेदं जुषन्तां प्रजापतिर्निधिपतिर्नो अग्निः । त्वष्टा विष्णुः प्रजया सस्तराणो यजमानाय द्रविणं दधातु ॥

समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सः सूरिभिर्मघवन्त्सः स्वस्त्या । सं ब्रह्मणा देवकृतं यदस्ति सं देवानां सुमत्या

यज्ञियानाम् ॥

सं वर्चसा परसा सं तनुभिरगन्महि मनसा सः शिवेन । त्वष्टा नो अत्र वरिवः कृणोतु ॥

[[1-4-44-2]]

अनु मारुष्टु तनुवो यद्विलिष्टम् ॥

यद्य त्वा प्रयति यज्ञे अस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह । ऋधगयादृधगुताशमिष्ठाः प्रजानन् यज्ञमुप याहि विद्वान् ॥

स्वगा वौ देवाः सदनमकर्म य आजग्म सर्वनेदं जुषाणाः। जक्षिवांसः पपिवांसश्च विश्वे ऽस्मे धत्त वसवो वसूनि ॥

यानाऽवह उशतो देव देवान् तान् ॥

[[1-4-44-3]]

प्रेरय स्वे अग्ने सधस्थे। वहमाना भरमाणा हवींषि वसुं घर्म दिवमा तिष्ठतानु ॥

यज्ञं यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ स्वां योनिं गच्छ स्वाहा।

एष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सुवीरः स्वाहा

देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमित्

मनसस्पत इमं नो देव देवेषु यज्ञं स्वाहा वाचि स्वाहा वार्ते धाः ॥

[[1-4-45]]

अवभृतः ॥ सोम ऋषिः।

[[1-4-45-1]]

उरुं हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेतवा उ। अपदे पादा प्रतिधातवे ऽकरुतापवक्ता हृदयाविर्धश्चित् ॥

शतं ते राजन् भिषजः सहस्रमुर्वी गम्भीरा सुमतिष्ठे अस्तु। बाधस्व द्वेषो निर्ऋतिं पराचैः कृतं चिदेनः प्र मुमुग्ध्यस्मत्

अभिष्ठितो वरुणस्य पाशः।

अग्नेरनीकमप आ विवेश। अपां नपात्प्रतिरक्षन्नसुर्यं दमेदमे ॥

[[1-4-45-2]]

समिधं यक्ष्यन्ने। प्रति ते जिह्वा घृतमुच्चरण्येत्

समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः। सं त्वा विशन्त्वोषधीरुताऽऽपो यज्ञस्य त्वा यज्ञपते हविर्भिः। सूक्तवाके नमोवाके विधेम।

अवभृथ निचङ्कुण निचेरुरसि निचङ्कुणाव देवैर्देवकृतमेनो ऽयाडव मर्त्यैर्मर्त्यकृतमुरोरा नो देव रिषस्पाहि

सुमित्रा न आप ओषधयः ॥

[[1-4-45-3]]

सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुर्यो ऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः।

देवीराप एष वो गर्भस्तं वः सुप्रीतं सुभृतमकर्म देवेषु नः सुकृतौ ब्रूतात्

प्रतियुतो वरुणस्य पाशः प्रत्यस्तो वरुणस्य पाशः।

एधो ऽस्येधिषीमहि समिदसि तेजो ऽसि तेजो मयि धेहि।

अपो अन्वचारिषं रसेन समसृक्षमहि पर्यस्वां अग्न आऽगमं तं मा सं सृज वर्चसा ॥

[[1-4-46]]

काम्ययाज्यापुरोऽनुवाक्याः

[[1-4-46-1]]

यस्त्वा हृदा कीरिणा मन्यमानो ऽमर्त्यं मर्त्यो जोहवीमि। जातवेदो यशो अस्मासु धेहि प्रजाभिरग्ने अमृतत्वमश्याम् ॥

यस्मै त्वं सुकृतै जातवेद उ लोकमग्ने कृणवः स्योनम्। अश्विनं स पुत्रिणं वीरवन्तं गोमन्तं रयिं नशते स्वस्ति ॥

त्वे सु पुत्र शवसो ऽवृत्रन् कामकातयः। न त्वामिन्द्रातिं रिच्यते ॥

उक्थौक्थे सोम इन्द्रं ममाद नीथेनीथे मघवानम् ॥

[[1-4-46-2]]

सुतासः। यदीं सबाधः पितरं न पुत्राः समानदक्षा अवसे हवन्ते ॥

अग्ने रसेन तेजसा जातवेदो वि रौचसे। रक्षोहाऽमीवचातनः ॥

अपो अन्वचारिषं रसेन समसृक्षमहि। पयस्वां अग्न आऽगमं तं मा सं सृज वर्चसा ॥

वसुर्वसुपतिर्हिकमस्यग्ने विभावसुः। स्याम ते सुमतावपि ॥

त्वामग्ने वसुपतिं वसूनामभि प्र मन्दे ॥

[[1-4-46-3]]

अध्वरेषु राजन्। त्वया वाजं वाजयन्तो जयेमाभिष्याम पृत्सुतीर्मत्यानाम् ॥

त्वामग्ने वाजसातमं विप्रा वर्धन्ति सुष्टुतम्। स नो रास्व सुवीर्यम् ॥

अयं नो अग्निर्वरिवः कृणोत्वयं मृधः पुर एतु प्रभिन्दन्। अयं शत्रूञ्जयतु जर्हषाणो ऽयं वाजं जयतु वाजसातौ ॥

अग्निनाऽग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा। हव्यवाड् जुहास्यः ॥

त्वं ह्यग्ने

[[1-4-46-4]]

अग्निना विप्रो विप्रेण सन्त्सता। सखा सख्या समिध्यसे ॥

उदग्ने शुचयस्तव

वि ज्योतिषा ॥

इति प्रथम काण्डे चतुर्थः प्रपाठकः